

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2021-12-22 Nr. (1.20-2021-762)2-925
į 2021-12-10 Nr. (16.3E-34)STAP-820

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ (Nr. 21-33725; 21-33727 - 21-33730; 21-33732) DERINIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktais išvadoms teisės aktų projektais: (1) Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros ratifikavimo“ (Nr. 21-33727); (2) Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros“ (Nr. 21-33725); (3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Prezidentą su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros“ (Nr. 21-33730); (4) Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr. 21-33728); (5) Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 1, 2, 3, 4 ir 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr. 21-33728); (6) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 1, 2, 3, 4 ir 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ (Nr. 21-33727), pritaria iniciatyvai tęsti prisijungimo prie Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvinio protokolo dėl pranešimų procedūros (toliau – Protokolas) procesą – ratifikuoti Protokolą bei siūlo atkreipti dėmesį į šiuos aspektus:

1. Kelia abejonių, ar siūloma Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (Nr. 21-33728) 29 straipsnio 9 dalies formuluotė atitinka Protokolo 5 straipsnio nuostatas (nesusiaurina jų).

Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti, kad į Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetą dėl atitinkamų vaiko teisių pažeidimų, laikantis Protokole nustatytos tvarkos, gali kreiptis vaikas (-ai) ar jo (jų) atstovai pagal įstatymą. Protokolo 5 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad „pranešimus pats arba per kitus asmenis gali teikti asmuo ar asmenų grupė <...>“; šio straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad „Jeigu pranešimas teikiamas asmens ar asmenų grupės vardu, tai turi būti daroma jų sutikimu, nebent pranešimo autorius gali pagrįsti jų vardu be tokio sutikimo atliekamus veiksmus“. Atsižvelgiant į tai

bei informaciją (komentarus) dėl Protokolo praktinio taikymo¹, manytina, jog pranešimus (priešingai nei siūlo įtvirtinti projekto rengėjai) gali pateikti ne tik vaikas (-ai), vaiko atstovas pagal įstatymą ar grupės vaikų atstovai pagal įstatymą, tačiau ir kiti vaikų (jų atstovų pagal įstatymą) paskirti atstovai – asmenys veikiantys tariamos aukos vardu, gavę pastarosios sutikimą arba negavę sutikimo, jeigu besikreipiantis asmuo gali pagrįsti savo veiksmus.

2. Manytina, jog šiuo metu arba pritarus Protokolo ratifikavimui, jam įsigaliojus turėtų vykti aktyvi visuomenės, ypač vaikų bei vaiko teisių apsaugos srityje dirbančių specialistų, švietimo, informavimo kampanija ir pan.; turėtų būti parengta informacija, medžiaga, susijusi su Protokolo praktiniu įgyvendinimu, skirta tikslinėms grupėms (vaikams, jų atstovams pagal įstatymą, vaiko teisių apsaugos specialistams ir kt.) bei kitiems suinteresuotiems asmenims bei vykti jos sklaida. Svarstytina, ar šių tikslų įgyvendinimui nėra reikalinga numatyti (planuoti) lėšas bei atitinkamai jas nurodyti teisės aktų projektų aiškinamajame rašte.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė

Audronė Bedorf, tel. (8 5) 249 9259, el. p. audrone.bedorf@vtaki.lt

¹ Pavyzdžiui, <https://opic.childrightsconnect.org/>